

[Ministeren for offentlige arbejder.]

Dertil kommer de åbenbare fordele for jernbanetrafikken både i henseende til person- og godsoverførslen som følge af den kortere sejldistance og de hyppigere overfartsmuligheder.

Da arbejderne på anlæggene til fugleflugtslinjen siden vedtagelsen af 1941-loven delvis har været standset, har regeringen fundet det rigtigst, at en ny lov stadfæster, at anlæggene nu bringes til udførelse.

Samtidig forudsætter det nye forslag, at der træffes en aftale med den tyske forbundstrafikminister om en så vidt muligt samtidig udbygning af anlæggene på begge sider, således at trafikken på fugleflugtslinjen snarest kan optages.

Jeg skal derfor tillade mig at anbefale lovforslaget til det høje tings hurtige og velvillige behandling.

Socialministeren (Bomholt): Hermed har jeg den ære for det høje folketing at fremsætte *forslag til folketingsbeslutning vedrørende den af den internationale arbejdskonference i Genève i året 1947 vedtagne konvention nr. 81 om arbejdstilsyn inden for industri og handel.*

At spørgsmålet om ratifikation af denne konvention ikke tidligere har været forelagt folketinget, hænger sammen med, at en række af de krav, konventionen stiller, ikke var opfyldt efter den tidligere gældende lov af 29. april 1913 om arbejde i fabrikker m. v. samt det offentliges tilsyn dermed. Jeg skal eksempelvis pege på, at der i denne lov ikke — som foreskrevet i konventionen — fandtes bestemmelser om en tilsynsordning for arbejdssteder inden for handel. Efter den reform af lovgivningen på dette område, der blev opnået ved gennemførelsen af loven af 11. juni 1954 om almindelig arbejderbeskyttelse og loven af samme dato om arbejderbeskyttelse inden for handels- og kontorvirksomhed, er forudsætningerne for, at konventionen kan ratificeres fra dansk side, imidlertid nu til stede. Jeg skal herom henvise til bemærkningerne til forslaget, hvor det er omtalt, at en række bestemmelser i de nævnte love har bragt dansk lovgivning i overensstemmelse med konventionens regler.

Danmarks ratifikation af konventionen

vil imødekomme et ofte fremsat ønske fra Det internationale Arbejdsbureau, og jeg kan nævne, at konventionen allerede for adskillige år siden er ratificeret af Norge, Sverige og Finland.

Med disse bemærkninger skal jeg anbefale forslaget til det høje tings hurtige og velvillige behandling.

Ordføreren for forslagsstillerne (Ragnhild Andersen): På den kommunistiske gruppes vegne har jeg den ære for det høje ting at fremsætte *forslag til lov om en særlig ydelse til folke- og invalidepensionister, kronisk syge og enlige mødre.*

Forslaget tilsigter en beskeden hjælp på 45 kr. til vanskeligst stillede medborgere, der på grund af den usædvanlig lange og hårde vinter og disse gruppers lave indtægter er i vanskeligheder og ikke kan skaffe sig det hårdt nødvendige brændsel.

Formuleringen af lovforslaget vil være det høje ting bekendt, idet et næsten liggende forslag — bortset fra at rentemodtagerne nu hedder pensionister — blev vedtaget i marts i fjor.

Forslaget omfatter kun folke- og invalidepensionister, der får den indtægtsregulerede pension, og ikke dem, der får mindstepensionen i henhold til folkeforsikringslovens § 39, stk. 2. I lighed med loven, der vedtoges i fjor, omfatter det heller ikke personer, der er anbragt på alderdomshjem og plejehjem, eller som har bopæl i folkepensionistboliger eller tilsvarende boliger, hvor varmen i hvert fald er sikret.

Forslaget vil, hvis det vedtages, kun komme de ældre og invaliderede til gode, der i mange tilfælde må nøjes med gamle og kolde lejligheder eller huse, som kræver meget brændsel.

I en situation, hvor vi få dage før 1. april har is og sne omkring os og streng nattefrost, og hvor alle, som kan, fyrer både nat og dag, er det klart, at især ældre og syge mennesker med et større behov for varme er i brændselsnød. De 18 hl koks, de majsommeligt sparede op til sidste sommer, er for længst borte, og de er tvunget til hver uge at købe brændsel for deres små penge.

De samme vanskeligheder kæmper også mange enlige mødre og deres børn med. Sidste år erkendte man, at de måtte hjælpes, og de fik 45 kr. i brændselshjælp. Forrige

[Ragnhild Andersen.]

år fik de 40 kr. til brændsel. Men i vinter er det endnu mere påkrævet, at de får denne håndsrækning.

Hvad folke- og invalidepensionisterne angår, er der måske nogle — også her i det høje ting — der tror, at deres økonomiske forhold efter folkepensionen er blevet så betydeligt forbedret, at en ekstra brændselshjælp ikke skulle være nødvendig. Men det er jo ingenlunde tilfældet. En enlig folkepensionist i hovedstadsområdet har — efter at han eller hun den 1. april blev omdøbt til pensionist — fået siger og skriver 133 kr. som følge heraf. Og så er de 45 kr.s brændselshjælp, der blev givet i fjor, endda ikke medregnet til aldersrenten. Med andre ord, dersom folkepensionisten ikke i år får de 45 kr., vil hans hele årsgevinst som følge af folkepensionen beløbe sig til 88 kr. i hovedstaden, lidt mere i købstæder og på landet, henholdsvis 122 og 155 kr.s forbedring.

Det var dog meningen med folkepensionen, at den skulle bringe økonomisk trykthed til de ældre, lette kårene lidt for dem. Som det er i denne vinter, er den lille forbedring, de fik, allerede gået op gennem skorstenen for mange. Behovet for en lille håndsrækning til dem er meget stort.

Til det sidste havde min gruppe håbet, at regeringen selv ville fremsætte forslag om brændselshjælp. Trods tavsheden herfra er det dog min gruppes oprigtige håb, at der vil være forståelse og velvilje til stede for at hjælpe disse vanskeligt stillede medborgere, ikke alene hos regeringspartierne, men også hos de øvrige partier og medlemmer her i salen.

Med disse ord anbefaler jeg lovforslaget til en hurtig og velvillig behandling.

Formanden: Uden for dagsordenen giver jeg ordet til den ærede ordfører for udvalget til valgsprøvelse, for at hun kan gøre indstilling til tinget om godkendelse af to valg.

Ordføreren for udvalget til valgsprøvelse (Edel Savnte): Efter at folketingsmand Knud Tholstrup har meddelt, at han ønsker at nedlægge sit mandat, har midlertidigt medlem af det høje ting frk. Gudrun Bjørner erklæret, at hun er villig til at modtage

det ved folketingsmand Knud Tholstrups udtræden af folketinget ledigblevne mandat. Udvalget til valgsprøvelse har behandlet sagen og indstiller enstemmigt, at frk. Gudrun Bjørners valg som medlem af tinget godkendes.

Efter at folketingsmand, borgmester Aksel Møller er afgået ved døden, har købmand Knud Nielsen meddelt, at han er villig til at modtage det ved Aksel Møllers død ledigblevne mandat. Udvalget har behandlet denne sag og skal også i dette tilfælde enstemmigt indstille, at Købmand Knud Niensens valg godkendes.

Hermed sluttede forhandlingen.

Udvalgets indstilling om godkendelse af frk. Gudrun Bjørner som medlem af folketinget vedtoges enstemmigt med 133 stemmer.

Udvalgets indstilling om godkendelse af købmand Knud Nielsen som medlem af folketinget vedtoges enstemmigt med 137 stemmer.

Den første sag på dagsordenen var:

Spørgsmål til ministrene.

Af *Morten Larsen* til forsvarsministeren:

„Vil den højtærede forsvarsminister foranledige, at al øvelsesskydning indstilles ved Jammerbugten og andre udsatte øvelsespladser, indtil alle undersøgelser vedrørende de to skydeuheld den 30. november 1957 og den 15. marts 1958 er afsluttet, eventuelle fejltagelser klarlagt, og der er skabt sikring mod gentagelser?“

Morten Larsen: I folketingets spørgetid onsdag den 11. december 1957 rettede jeg til den højtærede forsvarsminister spørgsmål angående episoden ved Thorup Strand den 30. november 1957. Forsvarsministerens venlige og udførlige svar opfattede jeg således, at der var truffet sikkerhedsforanstaltninger i forbindelse med jetjagernes øvelsesflyvning, så gentagelser skulle kunne undgås, og at der ville tilgå offentligheden redegørelse for årsagen til den nævnte episode. Den omtalte redegørelse har jeg

[Morten Larsen.]

ikke set endnu — måske er 3-4 måneder for lidt til at udarbejde en sådan — men jeg beklagede ved samme lejlighed, at skydningerne skulle fortsætte, før en endelig opklaring var sket.

Nu har episoden desværre gentaget sig; denne gang drejede det sig ikke om beskydning med projektiler, men om en øvelsesbombe, der tabtes af en jetjager. Ganske vist er der fra en officers side til en lokal avis udtalt, at en sådan bombe ikke er farlig, men denne forklaring kan næppe tages alvorligt under de givne forhold.

Kendsgerningerne viser desværre, at de trufne sikkerhedsforanstaltninger ikke har været tilstrækkelige. Jeg mener ikke, at løsningen ligger i at flytte øvelsespladserne, f. eks. til Læsø, som jeg har hørt nævne det. Det ville være urigtigt over for de gæve Læsøboere, og det vil ikke løse problemet med hensyn til civilbefolkningens sikkerhed.

Uheldet ved Vejle for kort tid siden, hvor en jetjager gennempløjede 2-3 huse, understreger problemets alvor. Jeg finder det derfor både rimeligt og påkrævet, når jeg rejser følgende spørgsmål:

„Vil den højtærede forsvarsminister foranledige, at al øvelsesskydning indstilles ved Jammerbugten og andre udsatte øvelsespladser, indtil alle undersøgelser vedrørende de to skydeuheld den 30. november 1957 og den 15. marts 1958 er afsluttet, eventuelle fejltagelser klarlagt, og der er skabt sikring mod gentagelser?“

Formanden: På forsvarsministerens vegne vil den højtærede justitsminister besvare spørgsmålet.

Justitsministeren (Hans Hækkerup): I anledning af det ærede medlem hr. Morten Larsens spørgsmål skal jeg på forsvarsministerens vegne svare følgende:

Uheldet den 30. november 1957 indtraf som tidligere oplyst i forbindelse med skydning under uklare vejrforhold. Piloten i

flyet, som slæbte målet, kunne ikke få landkending, og som følge heraf måtte hans maskine dirigeres ved hjælp af radar. Her ved skete en fejl, som gav mållflyet en kurs for langt inde i bugten og i skævt forhold til kystlinjen. Dette var igen årsagen til, at nogle projektiler under skydningen landede ved Thorup Strand.

Selve fejlen i forbindelse med radarkontrollen af mållflyet må efter de af flyvevåbnet foretagne undersøgelser antages at skyldes en mindre forskydning i radarstationens orientering. Undersøgelsen er imidlertid endnu ikke helt afsluttet, og før dette er sket og man har fornøden vished for, at fejlen er rettet fuldt ud, vil skydninger ved hjælp af denne metode ikke blive genoptaget, hverken over Jammerbugten eller ved Rømø.

Øvelsesskydninger i klart vejr påregnes derimod fortsat udført under anvendelse af afspæringsområdet i Jammerbugten, men da skydningerne under sådanne vejrforhold vil kunne foregå med fuld sikkerhed mod gentagelser af uheldet den 30. november 1957 og er ganske nødvendige af hensyn til piloternes duelighed som jagerflyvere, anser forsvarsministeriet det ikke for påkrævet at indstille disse skydninger.

Med hensyn til uheldet den 15. marts 1958 kan jeg oplyse, at dette er indtruffet i forbindelse med kastning af øvelsesbomber mod mål på skydeområdet på land nord for Tranum. Kastning af øvelsesbomber og skydning mod mål på jorden i dette område foregår kun i klart vejr, hvor piloterne har direkte observation til jorden og målene. Uheldet i det pågældende tilfælde indtraf under tilflyvningen til målet, idet øvelsesbomben, der ikke var sprængladt — bomberne indeholder en røgladning for at lette observationen ved træfningen mod jorden — fejlagtigt blev udløst for tidligt, således at den faldt ca. 3 km øst for selve skydeområdet.

Flyvevåbnet har truffet alle tænkelige foranstaltninger for at undgå sådanne uheld, bl. a. skal piloterne under tilflyvningen til

[Justitsministeren.]

skydeområdet fra flyvestation Ålborg følger kurser, der går over vandområder eller over ikke bebyggede eller kun spredt bebyggede landområder, og da uddannelsen i bombe-kastning er ganske nødvendig af hensyn til piloternes duelighed, skønnes der efter det foreliggende ikke at være tilstrækkelig anledning til at indstille disse øvelser.

Morten Larsen: Jeg takker den højtærede minister for det venlige og udførlige svar. Jeg vil gerne stille følgende tillægsspørgsmål til den højtærede minister: vil man ikke prøve på at forstå, at folk ovre i de lokale egne spørger, om den helt alvorlige episode skal indtræffe, før man træffer de helt rigtige sikkerhedsforanstaltninger?

Justitsministeren (Hans Hækkerup): Det ærede medlems sidste spørgsmål synes jeg led af den svagheit, at det ærede medlem ikke antydede, hvad man forstod ved helt sikre sikkerhedsforanstaltninger. Jeg opfattede — men det er måske forkert — det ærede medlem derhen, at han ønskede et forbud overhovedet mod øvelsesskydninger. Et sådant forbud vil aldrig kunne accepteres af forsvarsministeriet. Øvelser er nødvendige. Men alle sikkerhedsforanstaltninger vil blive truffet.

Hermed sluttede spørgsmålet.

Af *Gideon* til forsvarsministeren:

„Idet ministeren bedes redegøre for de retningslinjer med hensyn til begravelseshjælp m. v., der efter de gældende bestemmelser følges i tilfælde af, at piloter afgår ved døden under udførelse af deres hverv, spørges, om ministeren finder disse regler rimelige eller agter at søge gennemført en mere tilfredsstillende ordning?“

Gideon: Den sørgelige flyveulykke, som skete for godt en uge siden, og som medførte en ung flyers død, har gjort det spørgsmål, som jeg har stillet til den højtærede forsvarsminister, sørgelig aktuelt, selv om den ikke har forårsaget, at det blev stillet.

Der er ingen tvivl om, at disse flyveulykker, som med mellemrum indtræffer, og som vel desværre aldrig helt vil kunne undgås, men som forhåbentlig vil blive stadig

sjældnere, er genstand for en ganske særlig interesse i offentligheden. Fra flere sider har jeg modtaget henvendelser, der er foranlediget af, at man føler sig brøstholden over den, som man synes, karrige hjælp, der fra statens side ydes, navnlig for så vidt angår de unge, ugifte piloter, idet forældre eller andre pårørende bliver stillet over for betydelige økonomiske krav, hvis ulykken rammer en sådan pilot. Medens der til forulykkede gifte piloters enker ydes en efterindtægt i 6 måneder og derefter enkepension, er det helt anderledes for de ugiftes vedkommende. Lønudbetalingen ophører straks, men derimod ikke statens og kommunens skattekrav, og hele den økonomiske støtte, der ydes af staten, i hvis tjeneste de har sat livet til, består efter det for mig oplyste i, at der af direktoratet for ulykkesforsikring bliver udbetalt en begravelseshjælp på vistnok for tiden 472 kr. 50 øre, hvortil kommer, at der af forsvarsministeriet ydes et bidrag til dækning af særlige transportudgifter.

Det siger sig selv, at den udbetalte begravelseshjælp langtfra dækker udgifterne ved begravelsen, og det er oplyst over for mig, at i adskillige tilfælde har den afdødes kammerater måtte træde til med økonomisk støtte, endda til betaling af kisten, fordi den afdødes forældre eller andre pårørende ikke var således stillet, at de var i stand til at betale udgifterne ved begravelsen. Det er også meddelt mig, at en kammerat til den afdøde pilot, der kom med afdødes efterladenskaber og skulle blive, til begravelsen var overstået, selv skulle betale omkostningerne ved rejse og ophold, og at det tilsvarende har været tilfældet for den æresvagt, der skulle følge børen.

De af mig her gengivne oplysninger er meddelt mig af absolut troværdige mennesker, og skulle den højtærede forsvarsminister bekræfte rigtigheden af dem, må jeg sige, at staten her optræder på en måde, som den ikke ret vel kan være bekendt. Det er mit indtryk, at der i offentligheden i almindelighed gør sig fejlagtige opfattelser gældende om omfanget af den støtte, der ydes fra det offentliges side, og også af den grund har jeg fundet det rimeligt at bede den højtærede minister fremkomme med en redegørelse for, hvilke regler der gælder, og

[Gideon.]

spørge, om ministeren finder de pågældende regler rimelige eller måtte finde en ændring til det bedre ønskelig.

For at der ikke skal komme til at foreligge nogen misforståelse, vil jeg til sidst føje til, at der ikke i det, jeg har anført, ligger nogen som helst kritik af flyvevåbnet eller dets ledelse, tværtimod har jeg fra alle sider kun hørt udtrykt taknemlighed for den forståelse og hjælpsomhed, man har mødt fra dettes side.

Justitsministeren (Hans Hækkerup): I anledning af det ærede medlem hr. Gideons anmodning skal jeg i forsvarsministerens fravær give følgende oplysninger om de offentlige ydelser i disse ulykkelige situationer.

De piloter, hvis forhold særlig haves for øje — således forstod jeg det ærede medlem — er vel de unge flyverløjtnanter af reserven, der ved kontrakt antages til frivillig tjeneste ved flyvevåbnet, hvor de pågældende i almindelighed gør tjeneste som jagerpiloter.

Som det ærede medlem nævnte, er forholdet det, at såfremt en pilot omkommer ved et ulykkestilfælde i tjenesten, vil hans eventuelle hustru og børn være berettiget til efterindtægt i et tidsrum af 6 måneder og derefter til enke- og eventuelt børnepension efter reglerne i loven af 12. juli 1946 om pensionering af civile funktionærer m. fl. ved hæren og søværnet.

I henhold til den almindelige ulykkesforsikringslovgivning er staten som arbejdsgiver for de pågældende tilpligtet at yde alt personel — tjenestemænd som kontraktantagne — en begravelseshjælp, hvis størrelse er fastsat i loven til for tiden godt 500 kr., hvortil normalt vil komme den af sygekasser og fortsættelseskasser ydede begravelseshjælp på 500 kr.

Af forsvarsministeriet afholdes endvidere transportudgifter for afdødes bære og tillige ofte særlige rejseudgifter for de pårørende, ligesom forsvarsministeriet til fordel for pårørende til omkomne flyvere i flere tilfælde har udnyttet en ved tekstanmærkning til finanslov hjemlet særlig adgang til ydelse af en understøttelse.

Det er min opfattelse, at den hjælp, der gives efter de skitserede retningslinjer, i al

almindelighed har et rimeligt omfang, selv om der vel nok kan anføres enkeltstående tilfælde, hvor der på grund af særlige omstændigheder umiddelbart synes at have været et behov for yderligere hjælp til dækning af begravelsesudgifter m. m.

Det ærede medlem hr. Gideon vil heraf forstå, at den hjælp, der på dette område kan ydes, når ulykken indtræffer, i hovedsagen bygger på de almindelige regler, der er gældende for alle i statens tjeneste ansatte. Forslag om ændring af reglerne må derfor behandles i sammenhæng med spørgsmålet om omfanget af den almindelige begravelseshjælp, der ydes i henhold til ulykkesforsikringslovens regler.

Hermed sluttede spørgsmålet.

Af *Aage Fogh* til landbrugsministeren:

„Hvad agter ministeren at foretage sig for at hindre, at den voldgiftskendelse, der er afsagt angående erstatning for jagtfredning til lejehusmændene på Langeland, skal kunne få konsekvens for andre lejehusmænd, på hvis ejendomme der tinglyses jagtfredning?“

Aage Fogh: Baggrunden for mit spørgsmål til den højtærede landbrugsminister fremdrog jeg forleden under en forhandling her i tinget; det findes i Folketingstidende sp. 3321, hvortil jeg henviser.

Det, det drejer sig om, er afgørelsen af nogle erstatningssager for lejehusmændovre på Langeland. Inden jeg går videre med sagen, vil jeg gerne have lov til ganske kort at citere et afsnit af de bemærkninger, der var knyttet til et lovforslag — den nugældende lov om visse landbrugsejendomes brug og overgang til selveje — som den daværende landbrugsminister, Sønderup, fremsatte i 1952; det findes i Rigsdagstidende for 1951-52, tillæg A. sp. 6026. Her skriver den daværende landbrugsminister om jagttretighederne:

„Skønt den i den foreslåede bestemmelse omhandlede jagtfredning normalt vil være i det væsentlige i sælgerens private interesse, vil der dog til den betydning, som aktive foranstaltninger til vildtets pleje vil have for egnens fauna, være knyttet en vis almen interesse, som kan gøre en fredning ud over de i jagt-

[Aage Fogh.]

loven og vildtreservatloven hjemlede fredningsforanstaltninger rimelig og forsvarlig“;

så tilføjer ministeren — og det anser jeg for at være meget vigtigt —: når det offentlige har det fornødne indseende med etableringen af fredningen, og når der sørges for, at køberne får forsvarlig erstatning både for økonomiske tab og ulemper.

Det tager jeg som bevis for, at den daværende landbrugsminister dengang var ganske klar over, at denne jagtfredningsforanstaltning, der her skulle gennemføres, ville være en tung byrde at lægge på de ejendomme, der skulle overgå til selveje. De muligheder, der bliver givet ministeriet eller administrationen for at tage hensyn til disse ting, synes jeg findes i lov om visse landbrugsejendommers brug og overgang til selveje § 10, stk. 2 a, hvor det bl. a. hedder:

„For så vidt og så længe der i skove og på andre arealer af jordbesiddelsen drives rationel vildtpleje, kan der i særlige tilfælde“

—altså udtrykkelig: særlige tilfælde —

„med landbrugsministeriets godkendelse og på nærmere af ministeriet fastsatte betingelser uanset bestemmelserne i lov om jagten pålægges jagtfredning.“

Altså, i særlige tilfælde og på betingelser, der fastsættes af ministeriet, kan der tinglyses jagtfredning på disse ejendomme.

Det, der nu er sket i praksis, er ganske kort følgende. Statens jordlovsudvalg har, så vidt jeg har kunnet følge det, vist i alle tilfælde behandlet sagerne på den måde, at man har sendt repræsentanter ud til det gods, der ønskede vildtfredning gennemført, og disse repræsentanter har givet godset tilsagn om, at jagtfredning kunne gennemføres; altså, jagtfredning kunne pålægges som en klausul på ejendommen. Men man har i intet tilfælde truffet bestemmelse om, på hvilke betingelser det kunne ske; man har sagt: det overlader vi til forhandling mellem godsejeren og lejehusmændene. Og det er det, jeg synes er forkert, for man kan sige sig selv på forhånd, at ved en forhandling mellem godsejer og lejehusmænd vil lejehusmændene altid komme til kort. Jeg kan berette, at der i den sag, jeg havde forbindelse med, for godsejeren mødte en højesteretssagfører, en landsretssagfører, en

godsinspektør og en greve over for 7-8 husmænd. Jeg tør garantere for, at ved disse forhandlinger kommer lejehusmændene altid til kort, og det har også vist sig i praksis, at det er de kommet. Derfor er tiden inde til, at jordlovsudvalget prøver at gøre sin indflydelse gældende, således at der kan nås et rimeligt resultat.

Det resultat, der opnåedes ved kommissionsbehandlingen på Langeland, har jeg allerede redegjort for. Sagen er omtalt i Folketingstidende sp. 3321, og af referatet vil det fremgå, at den erstatning, husmændene fik ved omvurderingskommissionens afgørelse, højst andrager en tredjedel af det, de efter mit skøn var berettiget til. Jeg har talt med overordentlig mange folk, der alle sammen er af ganske samme opfattelse som jeg. Jeg har også talt med ledende folk inden for statens jordlovsudvalg, og de er også af den opfattelse, at erstatningen burde have været det tredobbelte af det, der er givet. Sagens akter viser med al tydelighed, at den højesteretssagfører, der førte sagen, har haft held til at få opmanden til at afsige en kendelse, der kan blive meget, meget dyr for lejehusmændene ude i landet.

Jeg vil derfor gerne spørge den højtærede landbrugsminister, hvad han agter at foretage sig for at hindre, at den voldgiftskendelse, der her er afsagt, skal danne præcedens i den kommende tid.

Landbrugsministeren (Skytte): Som det ærede medlems spørgsmål er stillet til mig, synes det at forudsætte en vis stillingtagen til den kendelse, som en omvurderingskommission for nylig har afsagt angående jagtfredningsnedslaget i købesummerne for nogle lejehuse, som overtages af de hidtidige brugere til selveje i henhold til loven af 1952 om visse landbrugsejendommers brug og overgang til selveje.

Det ærede medlem har for nogle dage siden under behandlingen af ombudsmandslovforslaget i det høje ting fået tilsagn af min kollega den højtærede justitsminister om, at justitsministeriet vil undersøge mulighederne for at søge kendelsen omstødt ved indbringelse for domstolene, og om velvillig behandling af en ansøgning fra husmændene om fri proces, såfremt det viser sig muligt at føre sagen frem til domstolsafgørelse. Bl. a. af den grund finder jeg

[Landbrugsministeren.]

ikke, at jeg kan komme ind på en nærmere omtale af kendelsens resultat og begrundelse, men jeg ser med stor interesse hen til resultatet af justitsministeriets overvejelse.

Med hensyn til spørgsmålet, om en kommissionsafgørelse som den her omtalte kan få konsekvenser over for andre lejehusmænd, hvis ejendomme ved overtagelsen til selveje får pålagt jagtfredningsservitut, og om mulighederne for at øve indflydelse derpå skal jeg henvide til, at jagtfredning ifølge loven kan bevilges ikke blot, når en ejendom afhændes senest den 1. april 1959, men også ved et forudgående tilsagn, når ejeren forpligter sig til inden denne frist at afhænde ejendommen til selveje efter lovens regler. Dette er i motiverne til lovbestemmelsen nærmere uddybet således, at adgangen til på forhånd at tilrettelægge løsningen for den enkelte jordbesiddelse ved en samlet plan er tilsikret ejeren ved bemyndigelsen for landbrugsministeriet til at give forhåndstilsagn om de i loven omtalte begunstigelser, herunder eventuel jagtfredning.

Jeg må herefter anse det for at være i overensstemmelse med loven og dens forudsætninger, at jordlovsudvalget ved sine forhandlinger om samlede ordninger for en række større jordbesiddelser søger frem til en forhåndsaftale om en samlet plan, som forelægges landbrugsministeriet til godkendelse, således at der ved godkendelsen gives forhåndstilsagn om de begunstigelser — bl. a. med hensyn til jagtfredning — som der i hvert enkelt tilfælde findes grundlag for at indrømme ejeren i forbindelse med afhændelsen af ejendomme til selveje.

Det er således overladt til ejerne at forhandle sig til rette med lejehusmændene om ejendommenes overdragelse til selveje; og hvor der af hensyn til særlige vildtplejeforanstaltninger er givet tilsagn om en jagtfredning, som nedsætter ejendommens handelsværdi, har køberen efter loven krav på en tilsvarende nedsættelse af købesummen, for så vidt der ikke ved købesummens fastsættelse er taget hensyn til værdiforringelsen. Ifølge motiverne til lovbestemmelsen er det herved — og i øvrigt ved lovens regler om vildtskadeerstatning og under visse betingelser nedskydning af større vildt — tilset, at erhververne af de jagtfredede

arealer i videst muligt omfang beskyttes mod de med fredningen eventuelt forbundne ulemper og økonomiske tab.

Såfremt en af parterne forlanger det, skal nedslaget i købesummen fastsættes af en vurderingskommission og eventuelt en omvurderingskommission, men loven forudsætter som det normale, at køberen og sælgeren selv kommer overens om forholdet, hvad enten de aftaler et nedslag af en bestemt størrelse eller udligningen af nedslaget sker som led i afviklingen af andre godtgørelseskrav i henhold til loven.

Dette har også hidtil været den normale fremgangsmåde, idet de tilfælde, som det ærede medlem har fremdraget, så vidt mig bekendt er de eneste, hvor fastsættelsen af nedslaget i købesummen er indbragt til kommissionsafgørelse.

Om den foreliggende kendelse kan antages at ville danne præcedens for eventuelle fremtidige kommissionsafgørelser, forekommer mig vanskeligt at forudsige.

Den opgave, som loven stiller disse kommissioner, er at afgøre, hvor meget jagtfredningen nedsætter ejendommens handelsværdi, og bortset fra en bestemmelse om, at der ikke må tages hensyn til den mærværdi, som selve vildtplejeforanstaltningerne tilfører jagten, foreskriver loven ikke, hvorledes værdiforringelsen skal beregnes. Det er vel også tvivlsomt, om man i loven kunne have indsat nærmere beregningsregler, uden at man derved i større eller mindre grad ville have fraveget det princip, at forringelsen af ejendommens handelsværdi skal være afgørende for prisnedslagets størrelse. I hvert fald finder jeg ikke, at loven giver administrationen nogen mulighed for at fastsætte og gennemføre sådanne beregningsregler. Hertil kommer, at arbejdet med tilvejebringelse af samlede ordninger for de 61 godsder, der har anmodet derom, nu er ført så vidt frem, at ca. $\frac{2}{3}$ af disse ordninger allerede er godkendt af landbrugsministeriet, og det ville derfor næppe være helt rimeligt på indeværende tidspunkt at søge de gældende regler ændret med virkning for det resterende antal godsordninger, hvoraf en del er af mindre omfang.

I øvrigt mener jeg ikke, at der vil kunne tillægges en enkeltafgørelse på dette område en sådan virkning over for eventuelle frem-

[Landbrugsministeren.]

tidige vurderingskommissioner, at disse vil være bundet til at følge samme retningslinjer og synspunkter ved løsningen af den opgave at finde frem til forskellen mellem på den ene side handelsværdien for en ejendom med jagtfredningssservitut på lovens vilkår og på den anden side handelsværdien for den samme ejendom uden jagtfredning og uden vildtplejeforanstaltninger på nabo-ejendommen.

Heraf vil fremgå, at jeg ikke mener, at en enkelt kendelse umiddelbart bør kunne danne præcedens for fremtidige afgørelser. Som det fremgår af, hvad jeg har sagt, finder jeg ikke, at der fra administrationens side kan gribes ind i salgsforhandlingerne mellem ejeren og brugeren af et lejehus.

Imidlertid anser jeg det for meget vigtigt, at lejemændene, inden de går til forhandling om overtagelse af ejendommen til selveje, er fuldt ud klar over de rettigheder, de har efter loven. Jeg er bekendt med, at statens jordlovsudvalg i en del tilfælde har ydet husmændene bistand af rent oplysende art, og det er min hensigt at anmode jordlovsudvalget om fremtidig i videst muligt omfang at drage omsorg for, at der i forbindelse med behandlingen af planer til de i loven omhandlede samlede ordninger gives de pågældende husmænd udførlig orientering om deres retsstilling med hensyn til ejendommenes overtagelse til selveje.

Hermed sluttede spørgsmålet, og spørgetiden var dermed til ende.

Den næste sag på dagsordenen var:

Tredje behandling af forslag til lov om ændringer i lov om velfærdsforanstaltninger for søfarende.

(Anden behandling findes i tidenden sp. 3279).

Der var ikke stillet ændringsforslag.

Lovforslaget sattes til forhandling.

Ingen bad om ordet.

Lovforslaget

vedtoges enstemmigt med 140 stemmer.

Formanden: Lovforslaget vil nu blive tilstillet statsministeren.

Den næste sag på dagsordenen var:

Anden behandling af forslag til normeringslov for finansåret 1958-59.

(Første behandling findes i tidenden sp. 3015, lønningsudvalgets betænkning i tillæg B. sp. 469).

Der var ikke stillet ændringsforslag.

Lovforslagets paragraffer og spørgsmålet om dets overgang til tredje behandling sattes til forhandling under ét.

Udvalgets ordfører (Baagø): Udvalget har under sine forhandlinger drøftet, hvorvidt det kan anses for rimeligt, at nogle i normeringslovsforslaget omhandlede stats-tjenestemænd, der midlertidigt er overgået til anden tjeneste, skal kunne beholde den af dem opnåede pensionsret og videreføre denne ret i det tidsrum, de varetager anden tjeneste — naturligvis mod fortsat at betale et pensionsbidrag af samme størrelse, som før de forlod deres tjenestemandsstillinger.

Et mindretal inden for udvalget, venstres ærede medlemmer, har i betænkningen gjort bemærkning om dette forhold, men har samtidig afstået fra at stille noget ændringsforslag under hensyn til, at det under forhandlingerne i udvalget er blevet oplyst, at den hidtidige praksis på dette område vil blive taget op til overvejelse i ministeriet, når den forventede nye lønningslov er blevet gennemført.

I samrådet med den højtærede finansminister har udvalget modtaget en redegørelse for, hvor langt lønningskommissionen er fremme med arbejdet, og har samtidig fået skitseret en sandsynlighedsplan vedrørende det videre arbejde med den kommende tjenestemandsløvs her i det høje ting.

Udvalget indstiller normeringslovsforslaget til vedtagelse uændret.